

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνοδρομή ἑτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἑπταρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνοδρομαὶ 13 Δεκεμβρίου 1881 ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6

ΤΟ STABAT MATER*

[Ἐκ τῶν τοῦ Henry Murger].

Α'

Τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα τοῦ 1714, καθ' ἣν ὤραν οἱ κάτοικοι τοῦ παρὰ τὴν Νεάπολιν χωρίου Καζόρια ἐπορεύοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐξύπνα ὑπὸ τοῦ ζωηροῦ καὶ χαρωποῦ ἤχου τῶν κωδῶνων μικρὸν παιδίον κοιμώμενον ἐν τινι δωμάτιῳ οἰκίσκου ταπεινοῦ πάντοθεν ὑπὸ κήπων περιβαλλομένου. ἤρχισε νὰ τρίβῃ τὸ παιδίον τοὺς ὀφθαλμούς του, ἔπειτα δὲ, ἅμα παρετήρησε τὰς ἀκτίνας λαμπροῦ ἑαρινοῦ ἡλίου νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὸ δωμάτιον, ἀνέκραξε κροτοῦν τὰς χεῖρας :

— Ἄ! τί ὠραῖος καιρὸς! . . . Τί χαρὰ! Ὁὰ ἔβγω σήμερον ἔξω.

Διὰ νὰ νοήσῃ τις τὴν κραυγὴν ταύτην τοῦ παιδίου, πρέπει νὰ μάθῃ ὅτι ὁ Βαπτίστος (οὕτως ὀνομάζετο) ἐγείρετο ἀπὸ νόσου μακρᾶς καὶ ἐπικινδύνου, ἐξ ἧς ἐσώθη χάρις εἰς τὴν νεαράν του ἡλικίαν· ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἡ ἀνάρρωσις τῷ εἶχε παράσχει ὀλίγας δυνάμεις καὶ ὁ ἰατρός τῷ εἶχεν ἐπιτρέψει νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ φάγῃ ὀλίγον, ἐφαντάζετο ὅτι ἦτο ἐντελῶς καλά, καὶ εἶχε λάβει τὴν ὑπόσχεσιν παρὰ τῆς θείας του, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἀνετρέφετο, ὅτι θὰ ἐξήρχετο τῆς οἰκίας τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἐὰν ὁ καιρὸς ἦτο καλός. Διὰ τοῦτο ὁ Βαπτίστος ἐξύπνα μὲ τόσην χαρὰν τὴν πρῶταν ἐκεῖνην τὴν τόσῃ ποθητὴν.

— Τί χαρὰ, ἔλεγε, νὰ ἔβγω ἀπὸ τὸ παληοδωμάτιον αὐτὸ, ὅπου τόσον καιρὸν στενοχωροῦμαι! Τί ὠραῖον περίπατον θὰ κάμω εἰς τοὺς κάμπους μὲ τὴν ἐξαδέλφην μου.

Καθίσας δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης του ἐφώνησε :

— Τερέζα, Τερέζα! δός μου τὰ φορέματά μου, θὰ σηκωθῶ.

— Ὁὰ καθήσῃς ἡσυχος! τῷ ἀπήντησεν ἐκεῖνη.

— Καλὰ, ἀλλὰ ἔπερ εἰς τὴν θεῖαν νὰ μοῦ δώσῃ τὰ ρούχά μου, θέλω νὰ σηκωθῶ.

— Ὅριστε, ὑπέλαβεν ἡ Τερέζα δίδουσα τὰ ἐνδύματα.

* Stabat mater (=ἔστη ἡ μήτηρ), εἶναι αἱ πρῶται λέξεις ἐνὸς περιβοήτου ὕμνου τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, χρησιμεύουσι δὲ καὶ ὡς ὀνομασία τοῦ ὕμνου τούτου, ὅστις ψάλλεται τὸ ἑσπέρας τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ περιγράφει ἀφελῶς ἅμα καὶ μελαγχολικῶς τὸ τί ἔπασχεν ἡ Παναγία κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Σωτῆρος. Διασημῶτατοι μουσουργοὶ ἔχουσι μελοποιήσει τὸ Stabat, ὁ Περγολέσης, ὁ Ἄυδν, ὁ Αἰνσέλ, ὁ Ροσσίνι.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Βαπτίστος, θέλω τὰ καλά μου, ἔξέρεις ὅτι θὰ ἔβγω σήμερον.

— Ὅχι, ἀκόμη δὲν θὰ ἔβγῃς, δὲν ἀφίνει ὁ ἰατρός, εἶναι ψύχρα καὶ θὰ σὲ βλάψῃ!

— Ψύχρα! Ποῦ εὗρεθῆ! ἔχει ἥλιον ὠραιότατον, καὶ ἔπειτα ἡ θεία μου ὑπεσχέθη νὰ μὲ πάρῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Ἡ θεία σου ἔχει μίαν ὄραν, ὅπου ὑπῆγεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Ψεύματα μοῦ λὲς, ὑπέλαβε ζωηρῶς ὁ Βαπτίστος, τώρα τὴν ἤκουσα νὰ ὀμιλῇ.

Καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ :

— Θεία, θεία!

— Σοῦ λέγω ὅτι εἶναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ τὸν θεῖόν σου καὶ μὲ τὴν ἐξαδέλφην σου.

Τότε, ὅπως ὅλα τὰ παιδιά ὅταν εὐρίσκωσιν ἀντίστασιν εἰς τὰς θελήσεις των, ὁ Βαπτίστος ἤρχισε νὰ μορφοῦν καὶ ἔχωσε τὴν κεφαλὴν του ὑπὸ τὰ σκεπάσματα, λέγων :

— Εἶσαι κακὴ, δός μου τὸ πρόγευμά μου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἡ εὐχαρὶς φωνὴ παιδίου δωδεκαετοῦς εἰσελθόντος εἰς τὸ δωμάτιον καὶ φωνάζοντος αὐτὸν ἔκαμε τὸν Βαπτίστον νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ εἶπῃ :

— Μπᾶ! σὺ εἶσαι, Πέτρο!

— Ἐγὼ εἶμαι, ἀπήντησα τὴν θεῖαν σου καὶ μοῦ εἶπε νὰ ἔλθω νὰ σ' εὔρω.

— Εὐχαριστῶ. Πές μου, Πέτρο, ἀλήθεια εἶναι ψύχρα σήμερον;

Εἰς μάτην προσεπάθει διὰ σημείων ἡ Τερέζα νὰ ὑπαγορεύσῃ εἰς τὸν Πέτρον καταφατικὴν ἀπόκρισιν, ἐκεῖνος δὲν εἶχε νοήσει καὶ ἀπήντησε :

— Ψύχρα! Ποῖος σοῦ τὸ εἶπε; Ἐκεῖνο ὠρίμασαν τὰ πορτοκάλια.

— Ἄ! ψεῦτρα! εἶπε τότε πρὸς τὴν Τερέζαν μετὰ θυμοῦ ὁ Βαπτίστος, βλέπεις!

Ἐκεῖνη περιωρίσθη νὰ τῷ ἀπαντήσῃ :

— Πάγω νὰ ἐτοιμάσω τὸ πρόγευμά σου.

Καὶ ἐξῆλθεν.

Ὅταν ἔμειναν μόνα τὰ δύο παιδιά, ὁ Πέτρος ἠρώτησε τὸν φίλον του :

— Καὶ διὰ τί δὲν θὰ ἔβγῃς σήμερον;

— Δὲν θέλει ἡ θεία, ἀπήντησεν ἐκεῖνος σκυθρωπάζων. Ἡ Τερέζα λέγει ὅτι δὲν ἀφίνει ὁ ἰατρός, καὶ ὅμως ὁ ἰατρός χθὲς μοῦ εἶχεν εἶπει ὅτι θὰ ἔβγω. Τί καλά! ποῦ ἦλθες, θὰ στενοχωρούμην ὁ μόνος μου. Εἶχα δικτῶ ἡμέρας ὅπου ἤλπιζα ὅτι

σήμερον θά διασκεδάσω! Θά εἶναι τόσον ώραῖα εἰς τὴν ἐκκλησίαν!

— Ὁραῖα, ἀπήντησεν ὁ Πέτρος, ἀλλὰ ὥραιότερα θά εἶναι εἰς τὴν Νεάπολιν. Ὁλη ἡ αὐλὴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μουσικὴ λαμπρά!

— Ἄ! ναί, εἶπεν ὁ Βαπτίστος, τὰ ὄργανα.

— Καὶ βιολία καὶ ψάλται, ἑκατὸ μουσικοὶ τοῦλάχιστον, τί ώραῖα! Ἐπρόκειτο καὶ ἐγὼ νὰ πάγω, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησεν ὁ πατέρας.

— Θά εἶναι λὲς πολλοὶ μουσικοὶ; ἠρώτησεν ὁ Βαπτίστος.

— Φυσικὰ, ἀφ' οὗ θά εἶναι ἡ αὐλὴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Νὰ σοῦ πῶ, Πέτρο . . .

— Τί;

— Μᾶς ἔχουν ἀφήσει ἐδῶ καὶ τοὺς δύο μας . . .

— Λοιπὸν;

— Ἄν θέλῃς πάμε εἰς τὴν Νεάπολιν.

— Τί νὰ κάμωμεν;

— Ν' ἀκούσωμεν τὴν μουσικὴν, ἀπεκρίθη ὁ Βαπτίστος, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ ἤρχισαν βαθυμυθὸν νὰ ἀστράπτουν, θέλεις;

— Μὰ πῶς θά κάμωμεν, θὰ μᾶς ἴδῃ ἡ Τερέζα; ἔπειτα ἀπὸ ἐδῶ εἰς τὴν Νεάπολιν εἶναι δύο ὥρων δρόμος, θά ἀρρωστήσῃς πάλιν. Θά ἀπαντήσωμεν εἰς τὸν δρόμον καὶ τὸν πατέρα μου, προσέθηκεν ὑποτρέμων ὁ Πέτρος, συλλογίσου τα.

— Μὴ φοβᾶσαι, ἀπεκρίθη ὁ Βαπτίστος, δίδων θάρρος εἰς ἐκεῖνον, ὃν ἤθελε νὰ κάμῃ συνόνοχόν του, ἐγὼ περιπατῶ γρήγορα, ἡ Τερέζα δὲν μᾶς βλέπει, θά ἐβγῶμεν ἀπὸ τὸν κήπον. Ἄμα τελειώσῃ ἡ λειτουργία ἐπιστρέφωμεν καὶ οὔτε θά μᾶς καταλάβῃ κανείς. . . . Καὶ ἂν μᾶς καταλάβουν ἐπὶ τέλους, θά μᾶς μαλώσουν, τί θά μᾶς κάμουν. Ἐγὼ εἶμαι καὶ ἀρρωστος; ἄλλην τιμωρίαν δὲν ἤμποροῦν νὰ μοῦ κάμουν.

— Μὰ ἐγὼ; ὑπέλαβεν ὁ Πέτρος.

— Κάμε καὶ σὺ τὸν ἀρρωστον νὰ σὲ συγχωρήσουν. Ἄλλὰ φαντάσου τί μουσικὴν θά ἀκούσωμεν! Ἐλα, πάμε!

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Βαπτίστος εἶχεν ἐνδυθῆ καὶ παρέσυρε μεθ' αὐτοῦ τὸν Πέτρον θέλοντα καὶ μὴ θέλοντα.

Ἐξῆλθον τῆς οἰκίας χωρὶς νὰ ἴδῃ αὐτοὺς ἡ Τερέζα, ἀλλὰ καθ' ἣν ὥραν ἐπρόκειτο νὰ καταλίπῃσι τὸ χωρίον καὶ νὰ πορευθῶσι τὴν μεγάλην ὁδὸν, τὴν ἀγούσαν εἰς Νεάπολιν, οἱ νυγμοὶ τοῦ σομάχου του ἔκαμον τὸν Βαπτίστον νὰ ἐνθυμηθῆ ὅτι ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς δὲν εἶχε φάγει.

— Καλέ! λέγει πρὸς τὸν σύντροφόν του, ἐλησμόνησα νὰ προγευματίσω. . . Ἄλλὰ δὲν πειράζει, θά φάγω τὸ γεῦμα μὲ περισσοτέραν ὄρεξιν.

Καὶ ἤρχισαν νὰ σπεύδωσι διὰ νὰ φθάσωσι ταχύτερον. Μετὰ μιᾶς ὥρας καὶ πλέον δρόμον εἰσῆλθον εἰς τὴν Νεάπολιν ἰδρωμένοι καὶ μόλις ἐκ τοῦ κόπου δυνάμενοι νὰ σταθῶσι εἰς τοὺς πόδας των. Ὅπως δὴποτε εἰσῆλθον εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν,

πρὸ τῆς ὁποίας ἔτυχε νὰ διέλθωσι, καὶ ἤτις ἦτο ἀκριβῶς ἐκεῖνη, εἰς τὴν ἔμελλε νὰ παρασθῆ ἡ αὐλὴ.

Ἐνεκα τῆς ἐσοτῆς ἡ ἐκκλησία ἦτο μεγαλοπρεπῶς ἐστολισμένη, καὶ ἀκτίνες τοῦ ἰταλικοῦ ἡλίου εἰσχωροῦσαι διὰ μέσου τῶν χρωματιστῶν ὑάλων τοῦ ἰε' αἰῶνος διέδιδον φῶς σοβαρὸν καὶ κατανυκτικὸν ἐπὶ τῶν εὐσεβῶς γονατισμένων πιστῶν. Ἐπὶ ἰδιαιτέρου ὑψώματος ἐστρωμένου διὰ βελούδου καὶ κεκοσμημένου διὰ τῶν βασιλικῶν σημάτων ἴσατο ἡ αὐλὴ, καταντικρὺ τοῦ μέρους, ὑπερκατεῖχεν ἡ ὀρχήστρα καὶ οἱ ψάλται.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Βαπτίστος καὶ ὁ Πέτρος εἶχον κατορθῶσαι νὰ εὗρωσι θέσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ ὄργανον ἐξέβαλλε τοὺς πρώτους φθόγγους τοῦ *Κύριε ἐλέησον*. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Βαπτίστος ἐλησμόνησε τὴν κούρασιν καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος ὡς ἡ στήλη πρὸς ἣν ἐπερείδετο. Πᾶσαι αἱ ἐξωτερικαὶ τῆς λατρείας πομπαὶ εἶχον ἀφανισθῆ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ μία μόνη ἐπεκράτει ἐν αὐτῷ αἴσθησις, ἡ τῆς ἀκοῆς. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Πέτρος περιέφερε πλανώμενα τὰ βλέμματα του ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὁ Βαπτίστος οὐδὲν μὲν ἔβλεπε, ἤκουε δὲ μόνον τὴν μουσικὴν καὶ τὸ ἄσμα.

Ἦτο δὲ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν βεβυθισμένος, ὥστε, ὅταν ὁ ἱερεὺς ὕψωσε τὰ ἅγια, ἐλησμόνησε νὰ κλινή τὸ γόνυ, ὅπως πάντες οἱ χριστιανοὶ εἶχον πράξει, καὶ ἐπεπλήχθη διὰ τοῦτο ὑπὸ τινος παρισταμένης γραίας.

Μάτην ὁ Πέτρος ἔσπρωχεν αὐτὸν διὰ τοῦ βραχίονος, ἵνα προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν του εἰς τὰ ἔξοχα ὑποκείμενα, τὰ ὁποῖα εἰσερχόμενα κατελάμβανον κατὰ σειρὰν τὰ προσδιωρισμένα δι' αὐτὰ στασίδια, ὁ Βαπτίστος οὐδὲν ἀπῆντα, ἵνα μὴ χάσῃ οὐδὲ μίαν νόταν τῆς ἱερᾶς ἐκείνης μουσικῆς, τῆς ὁποίας οἱ ἁρμονικώτατοι φθόγγοι ἐσβέννυντο ὑπὸ τοὺς οὐρεῖς θόλους τῆς ἐκκλησίας. Τέλος εἶχε τελειώσει ἡ λειτουργία, εἶχε παύσει ἡ μουσικὴ καὶ ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ ἐξέρχεται, ἐκεῖνος δὲ πρὸς τὴν στήλην ἐρείδόμενος, ὄρθιος καὶ ἀκίνητος ὡς ἡ πέτρα, ἀκόμη ἤκουεν. Ἐχειράσθη δὲ νὰ τὸν σύρῃ ζωηρῶς διὰ τοῦ βραχίονος ὁ Πέτρος, ἵνα τὸν κάμῃ νὰ νοήσῃ ὅτι θά ἔμεινον πλέον μόνον οἱ δύο τῶν ἐντός τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ χωρίον.

Ὁ Βαπτίστος τὸν ἠκολούθησεν, ἀλλ' ἄμα ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ αἰφνιδίως τρόμος τὸν ἔκαμε νὰ φρικιάσῃ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Πολλὸ κρυώνω, εἶπε μετ' ἀδυνάτου φωνῆς πρὸς τὸν Πέτρον.

— Τώρα θά τρέξωμεν καὶ θά ζεσταθῆς.

— Ὅχι, δὲν ἤμπορῶ, σοῦ λέγω, ἔχω ῥίγος, ἄφες με νὰ καθήσω ἐκεῖ εἰς τὸν ἥλιον.

Καὶ ἐκάθησεν' ἀλλὰ τὸ ῥίγος ἐπετάθη, ἔτρεμον οἱ ὀδόντες του, καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐπεχύθη τόση ὠχρότης, ὥστε τρομάξας ὁ Πέτρος ἐζήτησε βοήθειαν παρὰ τῶν ἐξερχομένων ἀκόμη ἐκ τῆς ἐκκλησίας.

Ἐγείνε κύκλος περὶ τὰ δύο παιδιά, φιλό-
θρωποι δὲ τινες ἐσκόπων νὰ ἐδηγήσωσι παρ' ἐ-
αυτοῖς τὸν Βαπτίστον, ἵνα τῷ παράσχωσι τινα
βοήθειαν, ὅτε ἀνὴρ διασχίζων τὸ πλῆθος ἐπο-
ρεύθη κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Πέτρον καὶ λαμβά-
νων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὕτιου, τὸν ἠρώτησε μετὰ
βροντώδους φωνῆς :

— Τί κάμνεις ἐκεῖ σὺ ;

Ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ Πέτρον, ὅστις ἀναγνωρί-
σας τὸν υἱὸν τοῦ ἔκαμνε χρῆσιν τῶν πατρικῶν
του δικαιομάτων ἐπιπλήττων τὸν υἱὸν του.

Τὸ ταλαίπωρον παιδίον διττῶς τρομασμένον
δὲν ἔκρινεν ἀρμόδιαν τὴν στιγμήν, ἵνα δώσῃ λε-
πτομερεῖς πληροφορίας περὶ τῆς διαγωγῆς του,
ἀλλὰ δεικνύων πρὸς τὸν πατέρα του τὸν Βαπτί-
στον καθήμενον ὠχρὸν ὡς σινδόνα :

— Πατέρα, τῷ λέγει, περιποιήσου τὸν Βα-
πτίστον, ποῦ ἀποθνήσκει.

— Καλὰ λέγεις, ἀπαντᾷ ὁ πατὴρ, τώρα τὸν
ἀναγνωρίζω, εἶναι ὁ ἀνεψιὸς τῆς γειτόνισσάς μου,
φαίνεται ὅτι δὲν ἔμπορεῖ μὲ τὰ σωστά του . . .
Περίμενέ με, Πέτρο.

Ἀπεμακρύνθη, μετ' ὀλίγον δὲ ἦλθε μετὰ ἀμά-
ξιον, ἔθηκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ δύο παιδιά καὶ
μαστιγώσας τὸν ἵππον ἀνεχώρησε διὰ τὸ χω-
ρίον.

Τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Βαπτίστος ἦτο
κατάκοιτος εἰς τὴν μικρὰν του κλίνην, ἣν εἶχε
τὴν πρῶταν καταλίπει. Παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν
του ἐκάθητο ἀπαρηγόρητος ἡ θεία του καὶ ἤκουε
τὸν ἱατρὸν λέγοντα :

— Κυρά μου, ἡ ἀσθένεια αὕτη θὰ εἶναι σοβα-
ρωτέρα τῆς πρώτης. Ἡ ἀπρονοησία τοῦ ἀνεψιοῦ
σας τῷ ἐπέφερε δεινὴν πλευριτίδα . . . μ' ὅλα
ταῦτα μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ περιποίησιν ἴ-
σως δυνηθῶμεν νὰ τὸν σώσωμεν. Ἄλλ' ἄς ἀκού-
σωμεν τί λέγει.

Ὁ Βαπτίστος τῷ ὄντι παρελάλει. Ἡ θεία του
καὶ ὁ ἱατρὸς συμμενοὶ ἐπὶ τῆς κλίνης τὸν ἤ-
κουον ψιθυρίζοντα εἰδὸς τι ἄσματος, οὔτινος τὸ
μέλος συχνάκις διεκόπτετο ὑπὸ τῆς κραυγῆς :

— Θεέ μου, πόσον εἶναι ὠραῖον !

Ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εὗρισκεν ὠραῖον ὁ Βαπτί-
στος, ἦτο ἡ μουσικὴ τοῦ Παλεστρίνα, ἣν εἶχεν
ἀκούσει εἰς τὴν Νεάπολιν, ὅπου εἶχον ἐκτελέσει
τὴν περίφημον τοῦ μουσουργοῦ τούτου λειτουρ-
γίαν, τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Λειτουργία τοῦ*
Πάπα Μαρκέλου. Τὴν μουσικὴν ταύτην ἀκούων,
ὅπως ἀνεκράξῃ ποτε ὁ Κορρέγιος ἐνώπιον μιᾶς
εἰκόνας τοῦ Ῥαφαήλου :

— Καὶ ἐγὼ θὰ γείνω ζωγράφος !

Οὕτως ἀνεκράυασε καὶ ὁ Βαπτίστος, ὃν εἰς
τὸ ἐξῆς θὰ ὀνομάζωμεν *Περγολέσην* :

— Καὶ ἐγὼ θὰ γείνω μουσουργός !

B'.

Μετὰ δεκαπέντε ἔτη, ὠραῖαν τινα ἑσπέραν τοῦ
Ἀπριλίου καὶ ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ, ἔνθα ὡς ἐκ

τῆς ἀπρονοησίας του ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθάνῃ,
ὁ Βαπτίστος Περγολέσης ἐκάθητο πρὸ κλειδα-
κυμβάλου, ὅπερ ἀντήχει ὑπὸ τοὺς δακτύλους του·
ἐνίοτε διεκόπτετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μέλους καὶ
ἐξ ἀνυπομονησίας ἐκρότετε τὸν πόδα ὡς ἂν ἐξή-
τει τι. Ὁ μουσουργὸς συνέθετε.

Ἡ κρυφία ἐκείνη φωνή, ἣτις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
τῆς Νεαπόλεως τῷ εἶχεν ἀποκαλύψει ὅτι εἶναι
μουσικός, δὲν εἶχε ψευσθῆ, καὶ ὅταν ὁ Βαπτίστος,
σωθεὶς ὡς ἐκ θαύματος ἐκ τῆς δεινῆς πλευριτί-
δος, ἠρωτήθη ὑπὸ τῶν συγγενῶν τί στάδιον ἤ-
θελε νὰ ἀκολουθήσῃ, εὐτόλμως ἀπεκρίθη :

— Θέλω νὰ γείνω μουσικός.

Προσεπάθησαν νὰ καταπολεμήσωσι τὴν φυσι-
κὴν κλίσιν τοῦ νέου, ἀλλ' ἐκεῖνος τοσοῦτον ἐ-
πέμεινε, ὥστε ἠγαγκάσθησαν δεκατριῶν ἐτῶν τὴν
ἡλικίαν ὄντα νὰ τὸν ἐγγράψωσιν εἰς τοὺς μαθη-
τὰς τοῦ Ὁρδείου τῶν ἀπόρων παιδῶν τῆς Νεα-
πόλεως. Ἡ φύσις τῷ εἶχε δωρήσει πρᾶγμα, τὸ
ὅποιον ἀδύνατον εἶναι ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποκτήσῃ
ἀνευ αὐτῆς ὅσῳ καὶ ἂν μοχθήσῃ, τὴν μεγαλο-
φυΐαν. Αἱ πρόοδοι αὐτοῦ ὑπῆρξαν γοργόταται,
καὶ μετ' οὐ πολὺ ὁ Βαπτίστος ἀπελύετο τοῦ Ὁρ-
δείου καὶ ἐπορεύετο πρὸς πάντας κατὰ διαδοχὴν
τοὺς ἐξόχους τῆς Ἰταλίας μουσικούς, ἵνα τελειο-
ποιηθῇ εἰς τὴν τέχνην.

Ἦτο εἰκοσὶν ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ὅτε ἐδιδάχθη
ἐν Ῥώμῃ τὸ πρῶτόν του μελόδραμα, ὅπερ δὲν
ἐπέτυχε μὲν ἐντελῶς, ἀλλ' ὅπως ὅποτε περιεῖχε
μέρη λαμπρότατα. Μετὰ ζέσεως πολλῆς ἐπιδό-
θεις καὶ πάλιν εἰς ἀδιάκοπον ἐργασίαν, θαυμα-
σίας ἐπέτυχε μελοποιήσας τὴν *Ὀλυμπιάδα*, τὸ
δὲ ὄνομα τοῦ Περγολέση ἐγένετο γνωστὸν καθ'
ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν. Τὰ ἱερά αὐτοῦ συνθέματα
τοσοῦτον ἤρσαν εἰς τὸν Πάπαν, ὥστε οὗτος ἐ-
κάλεσε τὸν νεαρὸν μουσουργὸν εἰς τὸ Βατικανόν
καὶ τῷ παρήγγειλε νὰ μελοποιήσῃ τὸ *Stabat ma-*
ter, ἵνα ψαλῇ τὴν μεγάλην παρασκευὴν.

Ὁ Περγολέσης ἐξήτησε τριῶν μηνῶν προθε-
σμίαν πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, ἐπορεύθη
δὲ ἵνα ἐργασθῇ εἰς τὸν οἰκίσκον ἐκεῖνον, ὃν κα-
τόκει παῖς ἂν, καὶ ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐξαδέλ-
φην του Μαρίαν ἀπὸ καιροῦ ἤδη νυμφευμένην.
Ἄλλ' ἤδη ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ παραδώσῃ
τὸ ἔργον του εἰς τὸν Πάπαν, ἐπλησίαζε, καὶ ὁ
Περγολέσης οὐδεμίαν *ρόταν* εἶχεν ἀκόμη κατα-
στρώσει, διότι ὅ,τι καὶ ἂν ἐποίησι τῷ ἐφαίνετο
κατώτερον τοῦ θέματος. Καθ' ἣν στιγμήν τὸν
εὗρισκομεν πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου του, ἤρκει
νὰ ρίψῃ τις ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ μετώπου του τοῦ
φωτιζομένου ὑπὸ τῆς ὠχρᾶς λάμπφως κρεμαστοῦ
λύχνου, ἵνα μαντεύσῃ ὅποιον ἐπιμονον θάρρος καὶ
ὅποια θέλησις ἰσχυρὰ ἐχρῆδείσθη νὰ τὸν βοηθήσῃ
ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ σκοπούμενον. Ὁ Περγολέσης
ἦτο τριακοντατριῶν μόνον ἐτῶν καὶ ὅμως τὸ πρό-
σωπόν του εἶχε προῶρως ρυτιδωθῆ καὶ εἶχε κυρ-
τωθῆ τὸ σῶμά του. Τὸν εἶχον οὕτω καταστή-

σει γέροντα πρό τῆς ὥρας οἱ ἐνδεδεχεῖς τῆς μελέτης πόνοι.

«Ὅχι, ἔλεγε μετὰ παραχῆς βηματίζων ἐν τῷ δωματίῳ του, ὄχι ἡ μουσικὴ αὐτὴ δὲν ἐκφράζει τίποτε, εἶναι πολὺ ἡχηρὰ, ἐν ᾧ ἐδῶ χρειάζεται ἀπλότης καὶ μελαγχολία». Ἐκάθησε πάλιν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, καὶ ἤρχισε νὰ ἐκτελῇ νέον μέλος, ψιθυρίζων «*Stabat mater dolorosa*».

«Ψυχρὸν, πολὺ ψυχρὸν, ἀνέκραξεν αἴφνης κτυπῶν ἐπὶ τοῦ ὄργανου, τί νὰ κάμω; Μετὰ οὐκ ἄν ἡμέρας ἔχομεν μεγάλην παρασκευὴν, ἕως τότε δὲν θὰ κατορθώσω τίποτε, τί θὰ εἶπῃ ἡ Ἁγίότης του; πῶς θὰ τολμῆσω νὰ πορευθῶ πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην; Καὶ ἔπειτα ὅποια ἀφορμὴ χαρᾶς διὰ τοὺς ἀντιζήλους μου! . . . Ἄλλ' ὄχι, δὲν θὰ χαρῶμαι . . . Βαπρὸς, ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου ἐξαρτᾶται ἡ καλλιτεχνικὴ μου φήμη». Καὶ πάλιν ἐκάθησε μετὰ νέας ζέσεως πρό τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Μετὰ μικρὸν ἐνόμισεν ὅτι εὔρε τὸ ζητούμενον, καὶ παρασυρόμενος ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς συνθέσεως ἤρχισε νὰ ἀδῇ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, ἔπειτα ὡς νὰ εἶχεν ἐνθυμηθῇ τι, ἔπαυσε, λέγων:

«Ἄλλὰ τί κάμνω; λησμονῶ ὅτι τὸ τέκνον τῆς Μαρίας εἶναι ἀσθενὲς, θὰ τὸ ἐξυπνήσῃ ὁ θόρυβος οὗτος. . .» καὶ κατεβίβασε τὴν φωνὴν του. Ἄλλὰ καὶ πάλιν δὲν τὸν εὐχαρίστησεν ἡ ἐργασία του, ἔκλεισε τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἐψιθύρισεν:

«Ὅχι, ὄχι, δὲν ἔκαμα τίποτε, χρειάζεται ἡσυχία καὶ ὄχι θόρυβος, δὲν χρειάζονται φθόγγοι ἀλλὰ δάκρυα.

«Ὁ Ῥαφαήλ, ὦ Ῥοῦθες, ὦ Μιχαήλ Ἄγγελε! ἀνέκραξε, πῶς κατορθώσατε νὰ εἰκονίσητε μετὰ τὸσον τρομερᾶς ἀληθείας τὸν ὑπέρτατον πόνον τῆς Παναγίας θρηνοῦσης τὸν ἐσταυρωμένον υἱὸν τῆς; Πῶς κατεστήσατε τὸσον ἀληθινὴν, τὸσον συγκινητικὴν, τὸσον τρομερὰν τὴν σκηνὴν ἐκείνην τῆς μητρικῆς ἀπελπισίας! Ποῦ λοιπὸν τὴν ἤυρατε ἐκείνην τὴν ἀπελπισίαν, ποῦ τὰ ἤυρατε ἐκεῖνα τὰ δάκρυα; Σεῖς, ἄνδρες ἔξοχοι, ἐζωγραφήσατε τὸ *Stabat mater*, καὶ ἐγὼ ἀδύνατῳ διὰ τοῦ ἄσματος νὰ τὸ παραστήσω! Ποῦ θὰ εὔρω τέσσαρας λέξεις, αἱ ὅποια νὰ φέρωσι τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀκροατῶν, ὅπως ἡ θλίψις τῆς Παναγίας κάμνει σχεδὸν νὰ κλαίωσιν ἐκείνους, οἵτινες θαυμάζουσι τὰς εἰκόνας σας! ὦ! ἡ ἔμπνευσις, ἡ ἔμπνευσις πότε θὰ μοι ἔλθῃ!»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἤρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ τὸν ὕμνον ὄλον, *Stabat mater dolorosa*, ὡς ἂν ἐπεζήτηι νὰ τῷ ἐμπνεύσῃ τὸ μέλος αἱ λέξεις τοῦ ὕμνου. Ἄφ' οὗ ἐτελείωσε, ἤρχισε νὰ σκέπτηται καὶ ἔμελλε πάλιν νὰ καθήσῃ εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ὅτε ἤκουσεν αἴφνης βήματα εἰς τὴν κλίμακα. Ἦτο ὁ σύζυγος τῆς ἐξαδέλφου του, ὅστις ἀνέβαινεν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ λέ-

γει πρὸς τὸν Περγολέσση μετὰ φωνῆς, ἦν ἡ συγκίνησις εἶχεν ἀλλοιώσει:

— Βαπτίστε, Βαπτίστε, καταίβα γρήγορα, ἡ κόρη μου ἀποθνήσκει!

Ὁ Περγολέσσης οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἠκολούθησεν ἐν σιγῇ τὸν δυστυχεῖ πατέρα.

Ἄμα ἐπλησίασεν εἰς τὸ λίκνον τοῦ παιδίου, ἐν μόνον πρᾶγμα τῷ ἐνεποίησεν αἴσθησιν, ἡ ἐξαδέλφη του Μαρία, ἣτις εἶχε ῥιφθῆ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἱατροῦ καὶ τῷ ἔλεγε μὲ φωνὴν ξηρὰν καὶ βραχεῖαν, ἀλλ' ἣτις ἀπετύπωνεν ὀλόκληρον τὴν μητρικὴν θλίψιν καὶ τὴν μέριμναν:

— Δὲν θὰ τὴν σώσῃς, ἱατρέ μου, δὲν εἶναι ἀλήθεια; δὲν θὰ γείνη καλά;

Ὁ ἱατρός μετὰ λύπης ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ κύψας πρὸς τὸ ὠτίον τοῦ Περγολέσση τῷ εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

— Ὅλοι αἱ μῆτρες τοιαῦται εἶναι, δὲν ἠμποροῦν νὰ φαντασθῶσιν ὅτι εἶναι δυνατόν ν' ἀποθάνῃ τὸ τέκνον των. . . Τὸ κοράσιον αὐτὸ δὲν ἔχει παρὰ δέκα λεπτῶν ζωὴν τὸ πολὺ.

Ἡ Μαρία εἶχεν ἐκλάβει τὸ κίνημα τοῦ ἱατροῦ ὡς σημεῖον ἐλπίδος, καὶ σχεδὸν μετὰ μειδιάματος ἐπορεύθη καὶ πάλιν πρὸς τὸ τέκνον τῆς, ἀλλ' ὅτε τὰ χεῖλη τῆς ἤγγισαν τὸ μέτωπον τῆς μικρᾶς, ἐνόησεν ὅτι τὸ μέτωπον ἐκεῖνο ἦτο ψυχρὸν. . . ἡ μικρὰ εἶχεν ἀποθάνει.

Ἡ μήτηρ μίαν μόνην ἀφῆκε φωνὴν καὶ ἔπεσεν ὑπτία· ὁ ἱατρός τῇ παρέσχε πᾶσαν βοήθειαν, ἵνα συνέλθῃ, καὶ ὄντως κατὰ μικρὸν ἤρχισε νὰ συνέρχεται. Πλησιάζασα δὲ πρὸς τὸ λίκνον ἔλαβεν ἐντὸς τῶν χειρῶν τῆς τὰς μικρᾶς χεῖρας τῆς νεκρᾶς κόρης ὡς διὰ νὰ τὰς θερμάνῃ. Ὁ ἱατρός παρηγόρει τὸν πατέρα, κλαίοντα εἰς μίαν γωνίαν, ὁ δὲ Περγολέσσης οὐδὲν ἔλεγε, ἀλλ' ἦτο βαρυσάλγητος, ἴσατο ἀκίνητος καὶ εἶχε τὰ βλέμματα προσηλωμένα ἐπὶ τῆς Μαρίας.

Αἴφνης ἡ Μαρία, ἣτις, ὡς ὁ ἱατρός τὸ εἶχεν εἶπει, δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν θάνατον τῆς κόρης τῆς, ἐπέσθη τέλος περὶ τῆς τρομερᾶς ἀληθείας ἅμα εἶδεν ἀμαυρωθέντας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδίου καὶ ἠσθάνθη τὰ μικρὰ του δάκτυλα τὰ ἤδη παγωμένα νὰ γίνωνται ἄκαμπτα ἐντὸς τῶν χειρῶν τῆς.

— Παιδί μου, παιδί μου, ἀνεκραύγασε τότε ὀλοφυρομένη, παιδί μου, Μαριέττα μου!

Καὶ ὁ πόνος τῆς ταλαιπώρου μητρὸς κατέστη τότε τὸσον σπαρακτικὸς, ὥστε ὁ ἱατρός δὲν ἔκρινε φρόνιμον νὰ τὴν ἀφήσῃ ἐπὶ πλέον ἐν τῷ δωματίῳ καὶ διὰ τῆς βίας ἠθέλησε νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ πτώματος· ἀλλὰ μάτην! τὸσον ἰσχυρῶς εἶχε προσκολληθῆ πρὸς αὐτὸ, ὥστε ἐκείνος ἐτράπη εἰς τὸ νὰ παρηγορήσῃ τὸν σύζυγον.

Ὁ Περγολέσσης ἦτο πάντοτε ἀκίνητος, οἱ ὀφθαλμοὶ του μόνον, ὡσαύτως ὕγροί, ἔλαμπον ὑπὸ λάμψεως παραδόξου. Ἄφ' οὗ μετὰ πόνου εἶχε παρατηρήσει τὴν ὀδυνηρὰν σκηνὴν, ἔνθα οἱ ὀλο-

φυρμοὶ τῆς μητρὸς εὐρισκόν ἀντήχησιν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ καρδίᾳ, ἥσθάνθη αὐξομένην τὴν συγκινησίην του μέχρι τοιούτου βαθμοῦ, ὥστε, ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς καλλιτέχνας, ἡ ἔμπνευσις ἐκείνη, ἣν μάτην ἐπέζητει πρὸ μιᾶς ὥρας, τῷ ἐγεννήθη τώρα μόνῃ τῆς καὶ, ὅπως καὶ τοῦτο συμβαίνει, ὑπῆρξε τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε κατέπνιξε τὸ ἄλλο αἶσθημα, ὅπερ τὴν εἶχε παραγάγει. Ὁ Περγολέσης λοιπὸν ἐπέβαλλε σιγὴν εἰς τὴν λύπην του ἵνα μὴ χάσῃ τίποτε ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς εἰκόνας, ἣν εἶχεν ἐνώπιόν του, διότι κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην τὸ δωματίον, ἐν ᾧ ταῦτα ἐτελοῦντο, τῷ ἐφαίνετο ὡς τὴς Γολγοθᾶ, ἐνθα ἡ Μαρία σκυμμένη καὶ ὀλοφυρομένη ἐπὶ τοῦ λίκνου τῆς θυγατρὸς τῆς, ἦτο αὐτὴ ἡ Παναγία ραίνουσα διὰ τῶν δακρύων τῆς τὸ μεμωλωπισμένον σῶμα τοῦ ἐσταυρωμένου Υἱοῦ τῆς.

Τὸ *Stabat mater* ἦτο λοιπὸν ὡς ἐν εἰκόνι ἐνώπιόν του, τὸ παρετήρει ἵνα τὸ καταγῆσθαι κτῆμα τῆς ψυχῆς του, ὁ ἄνθρωπος ὑπεχώρησεν εἰς τὸν καλλιτέχνην. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παρουσία του ἦτο πλέον ἐκεῖ περιεττῆ, ἐπωφελέθη μίαν στιγμήν, καθ' ἣν ἡ Μαρία ἦτο κάπως ἡσυχότερα, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ δωματίον του. Μόλις εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸ, ἐκάθισεν πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου του, διότι ἐκόχλαζεν ἡ ἔμπνευσις ἐν τῇ κεφαλῇ του· ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν ἐπρόκειτο νὰ ἐναποθέσῃ τὴν χεῖρά του ἵνα κάμῃ ἀρχὴν ἐκτελέσεως, φωνὴ γοερά τῆς δυστυχοῦς μητρὸς περιήλθεν ἀπὸ τοῦ κάτω πατώματος ἕως εἰς τὰς ἀκοὰς του.

— Ὁχι, εἶπεν ἐγειρόμενος, ὅχι ἐδῶ, θὰ ἦτο ἱεροσουλία. Ταλαίπωρον πλάσμα, δὲν θὰ σοὶ λείψουν τὰ δάκρυα, καὶ ὁ καλλιτέχνης ἐσπώγγιζε τὰ δάκρυά του, τὰ ὁποῖα ἔρρεον ἀφθόνως, λαμβάνων δὲ ὑπὸ μάλης βάρβιτον κατέβη εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐπορεύθη εἰς ἀπομεμακρυσμένον παράπηγμα· ἐκεῖ δὲ, ἐν τῷ μέσῳ γαλιναίας νυκτὸς, ὑπὸ τὸν ἑναστρον οὐρανόν, ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του εἰς τὸν δρίζοντα τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως καὶ τὸ μαῦρον διάγραμμα τοῦ Βεσούβιου, ἤρχισε τὴν μελοποίησιν.

Ὁ ἄνεμος τῆς νυκτὸς ἔφερε τοὺς ὀλοφυρμούς τῆς Μαρίας ἕως εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὁ Περγολέσης μὲ τὴν κεφαλὴν φλεγομένην ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτερινῆς αὔρας, ἔκαμνε καὶ αὐτὸς τὴν βάρβιτόν του νὰ ὀλοφύρεται ὑπὸ τὰ γοητευτικὰ κρούσματα τοῦ πλήκτρου.

Ἄμα ἐτελείωσε τὸν πρώτην στροφὴν τοῦ ὕμνου, τὴν ἔψαλε γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, ἵνα μόνος του αἰσθανθῇ ὅποιαν ἐντύπωσιν ἤθελε προξενήσει τὸ ἔργον του· τόνοι τινὲς ἠκούσθησαν ὑπὸ τῶν γειτόνων, οἵτινες, ἔχοντες ἤδη μάθει τὸν θάνατον τῆς μικρᾶς Μαριέττας, ἐνόμισαν ἀκούοντες τὸ ἄσμα ἐκεῖνο, τόσον ἦτο ὠραῖον, ὅτι ἤκουον τοὺς ἀγγέλους ἐλθόντας, ἵνα παραλάβωσιν εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

Περὶ μέσας τὰς νύκτας, ὁ Περγολέσης ἠγαγ-

κάσθη νὰ παύσῃ· τὸ ψῦχος τὸν εἶχε καταλάβει, αἱ χεῖρές του ἔτρεμον καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατῇ τὸ πλήκτρον.

— Θὰ τελειώσω αὔριον, εἶπε.

Καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸν οἰκίσκον. Διερχόμενος πρὸ τοῦ δωματίου τῆς νεκρᾶς κόρης ἔκαμε τὸ σημείον τοῦ σταυροῦ καὶ ἐψιθύρισε:

— Δυστυχῆς μήτηρ! ταλαίπωρον παιδίον!

Ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἴδια μόλις ἠδυνήθη νὰ καταγράψῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου, τὰ μέλη τὰ ὁποῖα εἶχε συνθέσει· ῥίγος παγετῶδες διέτρεχεν ὅλον του τὸ σῶμα· ὅθεν μόλις ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν ταύτην κατεκλίθη.

— Εἶναι ἡ συγκίνησις καὶ ὁ κόπος, ἐσκέφθη. Ἡ ἐξαδέλφη θὰ μὲ συγχωρήσῃ ὅτι δὲν καταβαίνω κάτω... καὶ ἔπειτα πρὸς τί αἱ παρηγοραὶ; Ὁχι μ' ἀκούσῃ ἡ ἀπελπισία τῆς;

Καὶ ἀπεκοιμήθη ψιθυρίζων:

— *Stabat mater dolorosa.*

Γ'

Τρεῖς ἡμέρας ἀφοῦ εἶχον θάψει τὸ τέκνον τῆς Μαρίας, ἐσκάπτετο καὶ ὁ τάφος τοῦ Περγολέση. Καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ κρύους ἐν ᾧ εἰργάζετο εἰς τὸ παράπηγμα, ἐνόσησεν ὑπὸ πλευριτίτιδος ὁμοίας πρὸς ἐκείνην, ἣν εἶχε πάθει πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν, καὶ ἀπέθανεν ἐργαζόμενος εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ θάνατος τῷ εἶχεν ἐμπνεύσει.

Τὴν μεγάλην παρασκευὴν τῆς ἐπομένης ἐβδομάδος τὸ *Stabat mater* τοῦ Περγολέση ἐξετελείτο εἰς τὸ Σιζιτινὸν παρεκλήσιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Πέτρου ἐν Ῥώμῃ. Σ***

Ἡ ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΓΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ].

Συνέχεια ἰδὲ σελ. 770.

Ἄλλ' εἰς τὴν ἀγαθοποιὸν ταύτην ἐπιβρόχῃν ἡ κυρία Βωμπὲρ δὲν ἐβράδυνε νὰ προσθήσῃ καὶ ἄλλην, βραδύτερον μὲν ἐπενεργούσαν, ἀλλὰ μυστηριώδη, ἐπιβρόχῃν, ἣν ὁ Σταμπλῆ ὑπέστη χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ τὴν ἐννοήσῃ. Διότι ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀφοῦ ἔλαβεν, οὕτως εἶπεῖν, κατοχὴν τοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, κατήντησε νὰ ἐξουσιάσῃ καὶ τὸ πνεῦμά του, καὶ νὰ μεταπλάτῃ αὐτὸ κατὰ τὸ δοκοῦν, ὡς εἰ τῆο κηρὸς μαλακός. Προσπάθησε δὲ, καὶ τὸ κατώρησε, νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὸ τελευταῖον ἔχνος πάσης ἰδέας ἀποκτηθείσης διὰ τῆς ἐπιβροχῆς τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἐπέτυχε διὰ μυρίων περιστροφῶν νὰ τὸν συμβιάσῃ μετὰ τοῦ παρελθόντος ἐκείνου, τοῦ ὑποδουλώσαντος αὐτόν, καὶ ταῦτοχρόνως νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ ἀποστροφὴν πρὸς τὰς φιλελευθέρους ἀρχάς, αἵτινες τὸν εἶχον χειραφετήσει. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐπανέφερεν αὐτὸν βαθυμυθὸν εἰς τὸ σημεῖον, ἀφ' οὗ εἶχεν ἀναχωρήσει, καὶ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ἀναλάβῃ, χωρὶς κἂν νὰ τὸ ἐννοήσῃ, τὸ ἔνδυμα τοῦ δουλοπαροίκου, ὅπερ εἶχον φέροι οἱ πατέρες του. Ταῦτοχρόνως τὸ ὄνομα